

sidste tid bringer et stykke samtidshistorie, som ikke kan undværes af den, hvem de første århundreder forekommer ligegyldige.

I de forløbne 500 år har mange professorer tegnet deres lysende spor, andre er gået i graven, uden at nogen har udtalt et savn, og adskillige har virket uden for Københavns Universitet. Navne som Tycho Brahe, Niels Stensen, P. F. Suhm og Georg Brandes viser, at der også har været arbejdet andre steder end Frue Plads, men det gælder vist for dem alle, at de på et eller andet tidspunkt i deres liv har været i forbindelse med universitetet, så man med rette kan sige, at dansk åndsliv har været nært knyttet til det. Skulle der nævnes en undtagelse, måtte det blive reformationstiden, da den katolske institution ikke gav plads for de nye lutheranske strømninger, men blev sprængt af sin modstand, så dens virksomhed til slut standsede, og en reformation også på dette område blev nødvendig. Senere har ligeledes ændringer i kursen fundet sted, men ikke med så dramatiske udslag som under Christian 3. Der kan rejses det spørgsmål, om universitetet altid har været førende i udviklingen, eller om det efter sit væsen må være konservativt og modtage de afgørende ændringer udefra. Det sidste er sket på mange måder. Da universitetet bl.a. er en læreanstalt for statens embedsmænd, må dets undervisning forandre sig, når samfundet skifter ham og stiller andre krav til sine folk. Det naturvidenskabelige fakultet blev først grundlagt 1850 og kunne i den første tid ikke gøre sig gældende i sammenligning med de gamle fakulteter, men det er vel nu det, der mest har almenhedens interesse som følge af de store fremskridt i den teoretiske fysik og problemerne, som udnyttelsen af naturkræfterne stiller; kun medicinen kan komme op på siden af det, fordi de

sidste generationer har oplevet den store fremgang i bekæmpelsen af sygdomme og kræver den fortsat. Således bliver universitetet et udtryk for enhver tid, det virker i, men det har dog også haft den lykke at eje forskere, der er gået i spidsen eller haft evnen til at formulere, hvad der var oppe i tiden. Holberg og Gram, H. C. Ørsted og Høffding er vel de bedst kendte eksempler.

Professor Stybe kommer også ind på forholdet mellem forskning og undervisning. Begge forudsætter hinanden, og hans bog giver nogle velafvejede bemærkninger om det penible emne. Derimod savnes en redegørelse for værdien af grundforskningen og dens forhold til den anvendte forskning, som netop forfatteren kunne give. Også dette spørgsmål er et af nutidens brændende emner.

Helge Søgaard

Hakon Lund: *De kongelige lysthaver*. (Gyldendal, 1977), 285 s. 144 ill.

Fremstillingen har dimensioner af humor og ironi og er samtidig båret af forfatterens faible for enevældens kongelige lysthaver; den detaljerede viden har en omfattende bredde, hvor det syntetiserende overblik nemt kunne tabes undervejs. Det sker imidlertid ikke her; teksten har en særlig suverænitet præget af på én gang Hakon Lunds faglige sikkerhed i forhold til emnet og hans subjektive og lystbetonede 'nærvær' ved anlæggelsen af disse haver og deres gennemgående formforandringer fra den stækkende, franske regularitet til den engelske haves romantiserende slyngninger og fritvoksende vegetation.

Haverne behandles en ad gangen i fjorten kapitler, hvor især Frederiks-

berg have og Fredensborg slotshave analyseres mere indgående. De øvrige er haverne ved Frederiksborg, Frederiksdal, Frydenlund, Hirschholm, Kronborg, Marienborg samt Kongens have, Lunde haven og slotshaverne i Odense og Skanderborg. Endelig gennemgås nogle mindre palæhaver og anlæggelsen af det forsvundne Sophie Amalienborgs have. Nogle afgørende nye resultater i forhold til forfatterens tidligere behandling i »Danske haver i det syttende og attende Aarhundrede« (1963) er der dog ikke tale om, men værket er mere et gennemillustreret 'udstyrsstykke' i format, kasette og mat-krideret papir. Her er planer, stik og tegninger i sort/hvid og farve ligesom Jørgen Watz storartede fotografier.

Lars Dybdahl

Hans Chr. Bjerg (red.): *Slaget i Køge Bugt 1. juli 1677. Forudsætninger, forløb og følger.* (Søe-Lieutenant-Selskabet, 1977). 93 s.

Bogen er udgivet i anledning af 300-året for det berømmelige slag i Køge Bugt, hvor Niels Juel – som bekendt – gav agt på stormens brag, og den består af fire meget forskellige artikler og et kort forord af søværnets netop afgåede chef, viceadmiral S. Thostrup.

Af dette forord fremgår det, at hensigten med bogens fire hovedafsnit har været at få upåagtede forhold omkring slagets forudsætninger, forløb og følger belyst. Dette er i et vist omfang lykkedes. Derimod kan ønsket om, at de fire indlæg dog skulle udgøre et samlet hele og give bogen en stor læserkreds, ikke siges at være blevet opfyldt.

De fire bidragyderes arbejder er hver især udmærket; men bogen som helhed rejser flere problemer for læse-

ren, end den løser – også helt unødvendige problemer. Det er ikke for meget sagt, at redaktøren har svigtet.

Det første fingerpeg herom fås allerede ved overgangen fra 1. til 2. afsnit. Efter at have læst museumsdirektør F. Askgaards velkrevne og veloplagte indledningskapitel, der i store og klare træk ridser baggrunden for slaget op og sætter det på plads blandt Skånske Krigs øvrige militære aktioner, præsenteres læseren for landsarkivarie Lars O. Bergs afsnit om den svenske flåde. Lad være at Bergs bidrag ikke er oversat, hvad det burde have været, værre er det, at læseren efter så at sige at have været holdt i hånden af Askgaard med forklaringer på alle dunkle ord i citater (om end ikke altid i Askgaards egen tekst), nu bogstavelig talt smides på hovedet ind i en yderst detaljeret behandling af den svenske flådes situation op til slaget i Køge Bugt. Her er ingen ordforklaringer eller andre hjælpeforanstaltninger – tværtimod: det gengivne bestik for det største svenske orlogsskib »Nyckeln« (s. 28) er ikke ligefrem en venlighed over for læseren, og en tabel over flådens tab den 1. juli 1677 (s. 37) er end ikke forsynet med overskrift, det overlades til læseren at gætte ud fra de efterfølgende siders tekst.

Men det skal Berg ikke lastes for; hans kapitel giver et godt indblik i den svenske flådes problemer, og de var store! Ikke blot på materiel siden, men nok så meget på personelsiden, hvilket bl.a. resulterede i, at flåden kom alt for sent i søen i sommeren 1677. Berg giver en god beskrivelse af de forskellige skibsklasser og afslutter sit kapitel med en udmærket oversigt over den svenske flåde pr. 1.7.1677 (s. 39). I et par »anmærkninger« giver forfatteren nogle få arkiv- og litteraturhenvisninger, noget læseren i øvrigt måtte savne i forbindelse med Askgaards afsnit.